

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

до протоколу № 125
від 26 липня 2023 року

**до проекту Закону України
«Про застосування англійської мови в Україні»
(реєстр. № 9432-1 від 12.07.2023)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука на своєму засіданні 26.07.2023 (протокол № 125) розглянув (в межах своєї компетенції) проект Закону України про застосування англійської мови в Україні (реєстр. № 9432-1 від 12.07.2023), внесений народними депутатами України Совсун І.Р., Бобровською С.А., Макаровим О.А., Васильченко Г.І., Піпою Н.Р., і зазначає таке.

Законопроект є альтернативним до проекту Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» (реєстр. № 9432 від 28.06.2023), внесеного Президентом України.

У пояснювальній записці до проекту Закону визначено, що його розроблено з метою врегулювання питання розвитку англійської мови в Україні, зростання інвестиційної та туристичної привабливості України за рахунок впровадження застосування англійської мови в публічних сферах суспільного життя та опанування англійської мови громадянами України.

Для досягнення цієї мети проектом Закону пропонується:

- 1) врегулювати статусу англійської мови в Україні, та закріпити її статус як однієї з мов міжнародного спілкування в Україні;
- 2) розширити перелік категорій осіб, до яких застосовуються вимоги щодо відповідного рівня володіння англійською мовою;
- 3) розширити перелік посад, для зайняття яких встановлюються вимоги щодо обов'язкового володіння англійською мовою та з метою забезпечення

ефективності процесу підготовки та виконання такими особами вимог щодо підтвердження рівня володіння англійською мовою, залежно від категорії та посади, встановити відповідний перехідний період;

4) встановити для деяких категорій осіб, до яких застосовуються вимоги щодо відповідного рівня володіння англійською мовою, підвищені вимоги щодо рівня володіння англійською мовою та вимагати підтвердження рівня володіння англійською мовою не менше ніж на рівні B2;

5) визначити механізм організації та проведення іспиту на визначення рівня володіння англійською мовою, включаючи вимоги щодо його об'єктивності, незалежності та гарантії проведення із дотриманням вимог академічної доброчесності. Передбачити можливість підтвердження відповідного рівня володіння англійською мовою шляхом надання сертифікатів міжнародного зразка, або документа, що підтверджує здобуття відповідного рівня освіти англійською мовою;

6) закріпити порядок застосування англійської мови в роботі органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, у сферах освіти, охорони здоров'я, культури, транспорту та інших сферах суспільного життя;

7) внести зміни до відповідних законів з метою приведення їх норм у відповідність до положень проекту Закону після його прийняття як закону.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило низку зауважень до законопроекту, зокрема:

1) за своєю природою професійна діяльність осіб, в тому числі, які займають посади в державних органах та їх апараті, наукових установах, закладах освіти не завжди потребує застосування англійської мови. Зазначене питання потребує диференційованого підходу з урахуванням напрямів діяльності державного органу, його завдань і повноважень. Відповідну вимогу варто передбачати у тих випадках, коли посадова особа періодично та безпосередньо застосовує англійську мову у своїй службовій діяльності. Встановлення відповідної вимоги до осіб, які займають керівні посади у державних органах, обмежує коло потенційних досвідчених кандидатів на відповідні посади, які мають високий рівень професійної компетентності, знань, навичок та досвіду;

2) до концептуальних недоліків законопроекту слід віднести наявність у ньому положень, які мають декларативний характер, у зв'язку з чим неможливо встановити факт їх виконання (або неналежного виконання) тими чи іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, закладами (наприклад: «держава сприяє вивченню англійської мови громадянами України» (ч. 2 ст. 1);

3) викликає сумнів можливість виконання окремих новел проекту. У цьому контексті слід звернути увагу, наприклад, на оновлену редакцію ч. 3 ст. 10 Закону України «Про дошкільну освіту», положеннями якої пропонується передбачити, що «у закладах дошкільної освіти забезпечується вивчення англійської мови для дітей старшого дошкільного віку» (пп. 13 п. 2 розділу II проекту). Можливість

реалізації цього припису є вкрай проблематичною через дефіцит працівників таких закладів освіти, які володіють англійською мовою;

4) законопроект потребує суттєвого техніко-юридичного вдосконалення. Зокрема, викликають зауваження положення розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту:

а) варто розглянути можливість зміни терміну набрання чинності Законом таким чином, щоб більшість його приписів набирала чинності одночасно з набранням чинності самим Законом;

б) деякі приписи розділу II проекту потребують узгодження між собою. Наприклад, згідно з положенням абз. 5 п. 1 цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім ч. 2 ст. 7, яка набирає чинності з 2027 року. Водночас в абз. 6 п. 1 зазначено, що ч. 2 ст. 7 набирає чинності з 2025 року;

в) у п. 1 розділу II міститься посилання на підпункти «пункту 4 розділу II цього Закону» (наприклад, абз. абз. 4, 6, 8, 9, 10), однак в структурі зазначеного розділу є лише три пункти;

г) відповідно до вимог законодавчої техніки у разі внесення змін до декількох законів вони подаються у хронологічному порядку. Проте зазначені рекомендації у законопроекті не враховані;

г) згідно з ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України у разі внесення законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи має додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

Міністерство фінансів України звертає увагу, що реалізація акта впливатиме у поточному та наступних бюджетних періодах на показники державного і місцевих бюджетів. Визначити вартісну величину впливу на показники бюджету на цей час неможливо за відсутності вихідних даних.

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції висловлює такі пропозиції та зауваження до законопроекту:

1) у частині першій статті 3 законопроекту:

а) пункт 10 викласти у такій редакції:

«керівників державних наукових установ»;

б) пункт 11 викласти у такій редакції:

«педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників державних закладів вищої освіти та наукових установ».

2) у розділі II «Прикінцеві та перехідні положення»:

а) абзаци 9-10 підпункту 15 пункту 2 викласти у такій редакції:

«Атестація осіб на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти зі спеціальностей «Право», «Міжнародне право» включає іспит з англійської мови, на підтвердження рівня володіння англійською мовою не менше ніж на рівні B2 за шкалою рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CERF).

Атестація осіб на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальностями галузі знань «Охорона здоров'я» включає іспит з англійської мови, на підтвердження рівня володіння англійською мовою не менше ніж на рівні B2 за шкалою рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CERF)»;

б) абзац 11 підпункту 15 пункту 2 виключити;

в) абзац 17 підпункту 15 пункту 2 виключити;

г) останній абзац підпункту 15 пункту 2 законопроекту викласти у такій редакції:

«3. Заклад вищої освіти має право прийняти рішення про викладання однієї, кількох або більшості дисциплін, виконання індивідуальних завдань та проведення контрольних заходів англійською мовою, про що чітко зазначається в описі освітньої програми під час вступу. Заклад вищої освіти має забезпечити включення щонайменше однієї дисципліни (освітнього компонента), що викладається англійською мовою, до індивідуального навчального плану здобувача».

Національна академія правових наук України висловила низку зауважень та застережень до законопроекту, зокрема:

1) положення законопроекту № 9432-1 від 12.07.2023 у своїй більшості відтворюють текст законопроекту № 9432 від 28.06.2023 «Про застосування англійської мови в Україні», щодо якого НАПрН України раніше вже надавалися зауваження та пропозиції;

2) законопроект не містить реальних механізмів, за допомогою яких передбачені категорії працівників мають опанувати англійську мову. При відсутності осіб, які знають англійську мову, на керівні посади можуть залучатися особи, які не є громадянами України, що потенційно нестиме ризики національній безпеці;

3) вимоги щодо обов'язковості вивчення англійської мови категоріями державних службовців «А», «Б» і «В», перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України, обмежує доступ до посад державної служби, не сприяє популяризації та зацікавленості серед населення цими посадами, не відповідає ані рівню заробітних плат, ані функціональним обов'язкам вказаних посад;

4) стаття 3 законопроекту встановлює категорії осіб, які мають обов'язково володіти англійською мовою, що обґрунтовано специфікою виконання професійних обов'язків. Водночас перехідні положення містять норми, які створюють зобов'язання щодо володіння англійською мовою широкого кола осіб, що виходить за межі статті 3 проекту Закону;

5) у проекті розширено перелік осіб, які зобов'язані володіти англійською мовою. Вбачається необґрунтованим розширення відповідного переліку за рахунок керівників закладів вищої освіти; керівників наукових установ, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України; педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, які залучаються до освітнього процесу у

закладах вищої освіти; кандидатів на посади керівників закладів охорони здоров'я.

Також Національна академія правових наук України висловила ряд пропозицій до законопроекту.

Національна академія педагогічних наук України звертає увагу, що в цілому підтримує законопроект реєстр. № 9432.

Національна академія мистецтв України в основному підтримує ініціативи, викладені у зазначеній редакції законопроекту, і звертає увагу на неврахування його авторами зауважень, які були надані до законопроекту 9432. Зокрема йдеться про аргументи стосовно відмови від дубляжу прокатних копій фільмів, передбачаючи поетапний перехід на стовідсотковий показ англomовних фільмів у кінопрокаті мовою оригіналу.

Окрім того, фахівці Національної академії мистецтв України вважають, що п.6 статті 23 вимагає доопрацювання та конкретизації.

На засіданні підкомітетів з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях та з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти 25 липня 2023 року було розглянуто зазначений проект Закону і рекомендовано відхилити його.

Заслухавши інформацію співавтора законопроекту Совсун І.Р., заступника голови Комітету Колебошина С.В., голови підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях Лис О.Г., директора Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України Скрипнюка О.В., директора Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні Ажнюка Б.М. та широко обговоривши законопроект, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій **ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України про застосування англійської мови в Україні (реєстр. № 9432-1 від 12.07.2023 (доопрацьований від 13.07.2023), внесений народними депутатами України Совсун І.Р., Бобровською С.А., Макаровим О.А., Васильченко Г.І., Піпою Н.Р., за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

2. Направити цей Висновок Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту.

Голова Комітету

Сергій БАБАК